

«Я, цар царів, я, сонця син могутній,  
Собі оцю гробницю збудував,  
Щоб славили народи незчисленні,  
Щоб тямили на всі віки потомні  
Імення»... Далі круг і збитий напис.  
І вже ніхто з нащадків наймудріших  
Царського ймення прочитати не може.  
Хто збив той напис, – чи сперечник-владар,  
Чи просто час потужною рукою, –  
То невідомо. Дивним візерунком  
Багато слів написано край нього  
Про славу безіменного владаря,  
Змальовано царя славетні вчинки:  
Он цар сидить високо на престолі,  
Народи подолані йдуть з дарами  
Коштовними й додолу клонять чола,  
А він сидить, немов камінний ідол  
Під опахалами з барвистих пер.  
Лице його подібне до Тутмеса,  
І до Рамзеса, і до всіх тиранів.  
Он далі він, схопивши за волосся  
Одразу цілий гурт якихсь повстанців,  
Кривим мечем над ними замахнув.  
Лице його подібне до Тарака,  
До Менеффа, як і до всіх тиранів.  
З лицем тим самим він левів полює,  
Левіафанів ловить, б'є пташок  
І їде полем через людські трупи,  
І бенкетує по своїх гаремах,  
І на війну жене своїх підданих,  
І посилає на роботу люд, –  
На ту страшну єгипетську роботу,  
Що має вславити царське імення.

Іде той люд, мов хвилі в океані,  
Без ліку, без числа на бойовисько  
І стелиться під ноги коням царським,  
А хто живим зостався з того люду,  
Той гине на єгипетській роботі:  
З його могили хоче цар зробити  
Для себе пам'ятник – хай гине раб!  
І раб копає землю, теше камінь,

Приносить мул з ріки і робить цеглу,  
Виводить мури, статуї великі,  
Запрігшись, возить самотужки й ставить  
І щось будує вічне і величне,  
Щось незрівнянне і потужно гарне,  
Мальоване, мережане, різьблене,  
І кожна статуя, колона, малювання,  
Мережечка, різьба і навіть цегла  
Незримими устами промовляє:  
«Мене створив єгипетський народ  
І тим навек своє імення вславив!»

Умер давно той цар з лицем тирана,  
Зоставсь по ньому – круг і збитий напис.  
Співці! не марте, вчені! не шукайте,  
Хто був той цар і як йому наймення:  
З його могили утворила доля  
Народу пам'ятник, – хай гине цар!

28.08.1904

Джерело: Леся Українка. Зібрання творів у 12 тт. – К. : Наукова думка, 1975 р., т. 1, с. 311 – 312.

Вперше надруковано в ЛНВ, 1905 р., т. 30, № 4, с. 1 – 2.

[Автограф](#) – ІЛІШ, ф. 2, № 683 та авторизована копія рукою К. Квітки – № 684. В автографі викреслено одинадцять останніх рядків.

Критичні зауваження щодо цієї поезії подав Іван Франко у статті « [Огляд української літератури 1906 р.](#) »